

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 4 augusti 1914 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående antagande av lag om anstånd med betalning av gäld.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, Trana, Stärner, Gezelius, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, greve Spens, Hult, Pettersson i Södertälje, Schotte, Persson i Norrköping, Olsson i See, Svensson i Saläng och Holmdahl.

Till förberedande behandling av lagutskottet hava hänvisats inom båda kamrarna väckta, lika lydande motioner, nr 100 i första kammaren av herr *I. von Stapelmohr*, och nr 259 i andra kammaren av herr *Hj. Wijk*, däri motionärerna anförde:

»Då ett land råkat i särskilt brydsamma förhållanden av övergående beskaffenhet har vid mera än ett tillfälle inträffat, att statsmakterna funnit sig böra för en kortare övergångstid vidtaga extra ordinära åtgärder för underlättande av penning- och kreditförhållandena. Hit höra då närmaste åtgärder i syfte att bereda vederbörande anstånd med gäldandet av till betalning förfallna eller förfallande skuldförbindelser. S. k. moratorium har också i större eller mindre utsträckning under den allmänna kris, däri vår världsdel för närvarande befinner sig, redan kommit till stånd i länder, med vilka vi hava delvis ganska omfattande ekonomiska förbindelser. Ett dylikt moratorium, varigenom svenska fordringar i utlandet icke kunna omedelbarligen vid förfallotid indrivas, kan välla vissa svårigheter å vår penningmarknad, särskilt om svenska gäldenärer i fråga om sina skulder till utlandet icke legaliter medgivits en liknande förmån. På grund härav och då man icke kan frånse, att den allmänna krisen i Europa i och för sig torde komma att menligt inverka på vårt näringsliv och på vår penningmarknad, lärer nödig försiktighet

bjuda att även i vårt land penningmarknaden och näringslivet beredas den lättnad och de fördelar, ett moratorium under rådande förhållanden skulle medföra. I anslutning härtill tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen för sin del ville antaga följande

Lag om anstånd med betalning av gäld.

Härigenom förordnas att tills vidare, intill dess Konungen annorlunda beslutar, dock ej längre än till den 6 september 1914 med betalning av skuldförbindelser av vad beskaffenhet de vara må, som redan förfallit eller under tiden förfalla, skall anstå, i följd varav rättegång eller lagsökning för indrivning av sådan gäld ej må anhängiggöras eller exekutiv åtgärd för gäldens uttagande äga rum; dock att där talan om betalning förut anhängiggjorts vid domstol eller hos överexekutor, den talan må utan hinder av vad ovan stadgats vinna prövning.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.»

Vid övervägande av det spörsmål, som genom ovanberörda motioner förelagts riksdagen, har lagutskottet funnit sig böra hemställa,

att Riksdagen, i anledning av herrar von Stapelmohrs och Wijks förevarande motioner, må för sin del antaga följande

Lag om anstånd med betalning av gäld (moratorium).

Härigenom förordnas att, där ej Konungen bestämmer kortare tid, anstånd med betalning av gäld skall åtnjutas i fråga om gäld, som före denna dag förfallit, till den 7 september 1914 och, där gälden härefter förfaller före sistnämnda dag, till dess en kalendermånad efter förfallotiden förflutit.

Under anståndstiden må gälden icke vare sig genom stämning till domstol eller hos överexekutor eller utmättningsman utsökas; dock att där talan om betalning redan är anhängiggjord vid domstol eller hos överexekutor, den talan må utan hinder av vad nu stadgats vinna prövning. Ej heller äge borgenär under anståndstiden å gäld, som anståndet avser, grunda ansökan om gäldenärs försättande i konkurs.

Har redan utmätning skett eller gäldenärs bo till konkurs avträtts, må under anståndstiden egendomen ej försäljas i andra fall än i 40 § utsökningslagen eller 48 § konkurslagen sägs.

Under den tid anstånd med växels betalning åtnjutes, må växeln icke till betalning uppvisas eller för bristande betalning protesteras.

Är enligt lag eller författning borgenärs rätt beroende därav, att talan anhängiggöres eller annan åtgärd vidtages inom viss tid, och kan på grund av vad ovan stadgas sådan åtgärd icke företagas, vare borgenärens rätt förvarad, där han fullgör vad föreskrivet är inom en kalendermånad, eller i fråga om växels uppvisning till betalning eller växelprotest sist å andra söckendagen, efter det anståndet med gäldens betalning tilländagick.

Denna lag avser icke gäld, som härefter tillkommer, ej heller skatter, utskylder och andra offentliga avgifter med undantag av sådana avgifter, som omförmålas i 11 § i kungl. förordningen den 16 maj 1884 angående patent eller i 9 § i lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Stockholm den 4 augusti 1914.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation

av herr *Lindhagen*, som anfört:

Lämpligheten att redan nu väsentligen utvidga tiden för det av utomordentliga förhållanden påkallade moratoriet utöver vad som ifrågasatts av Kungl. Maj:t i och igenom de väckta motionerna synes mig omtvistlig. Tryggare har synts mig vara att låta därmed anstå för att fram emot den kortare moratorietidens utgång bättre kunna överskåda behovet. På grund av ett förestående interimistiskt uppdrag åt Kungl. Maj:t kan saken då närmare ordnas av regeringen eller om riksdagen då ännu sitter genom den senares medverkan.

För det nya förslaget har emellertid väsentligen åberopats att det be-tingades av hänsyn till växelskulder. Man skulle nämligen redan nu

kunna förutse att av praktiska grunder och billighetsskäl den av utskottet ifrågasatta förlängningen av moratoriet bleve under alla förhållanden påkallad.

Emellertid givas det även andra skulder, med vilka man, såsom det synes mig, här måste förfara med en viss varsamhet ehuru i en motsatt riktning.

Sålunda kommer moratoriet att kunna understundom åtminstone hårt drabba små fordringsägare, som för sina dagliga levnadsbehov, drivandet av sitt yrke eller för tillfälliga anledningar såsom utgifter i anledning av sjukdom, flyttningar m. m. behöva göra uttagningar på sparböcker av olika slag. Alla sådana fordringar, som grundas på insättningar före lagens tillkomst — under tiden närmast därefter lära insättningar mindre ofta förekomma — kunna äventyra att för ett behov, som måste fyllas före den 6 september få en väntetid av ända intill en månad efter nämnda dag. Det kan dessutom ifrågasättas om ej sådana insättare såvitt möjligt även enligt Kungl. Maj:ts förslag borde snarare berättigas att uttaga minst något mindre belopp.

Vidare har det förefallit mig tryggast att från moratoriet i allmänhet undantaga arbetsgivares skuld till sina arbetare, när denna skuld betalas veckovis eller i ännu kortare betalningsterminer. Enligt utskottets förslag kommer det visserligen ej att för denna gång kunna i regel röra sig om mera än en veckas avlöning och vad som tilläventyrs ej gäldats av dylika avlöningar, som förfallit före lagens trädande i kraft. Men även för dessa fordringar är det av vikt för vederbörande arbetare att hava kvar sin omedelbara fordringsrätt och en princip fastslås dessutom för kommande eventuella moratorier.

Även om det anses nödigt att utvidga förslaget på sätt utskottet hemställt med hänsyn till växelskulder, har det syntts mig å andra sidan nödigt att lagen däremot beträffande bankers och arbetsgivares förenämnda skulder tills vidare hålles inom den av Kungl. Maj:t ifrågasatta tidsfrist eller till och med ytterligare begränsas i ovan angivna syften.

Att staten såsom den mäktige enligt förslaget slår fast sina egna fordringar i skatter och dylikt men inbegriper sina skulder under lagen, är ett vanligt och sålunda kanske oundvikligt förhållande.

Dessa erinringar äro närmast föranledda av utskottets förbättringsförsök. I realiteten är det kanske under nuvarande hemska förhållanden ganska likgiltigt, vilket förslag antages.